

Mārupes Valsts ģimnāzijas

“Eiropas Parlamenta Vēstnieku Skola” programma

**“PIECELIES UN NOBALSO! KĀ ES VARU
VEICINĀT PILSONU LĪDZDALĪBU VĒLĒŠANĀS?”**

MĀRUPE

2023.G.

IEVADS UN PROBLĒMAS IEMESLS

Mūsu izvēlētais veids kā aktualizēt šī gada tēmu “vēlēšanas” ir caur sarunu- audio šovu jeb podkāstu “Bez jumtiem”, kas ir interaktīvs un izklaidējošs veids kā informēt citus jauniešus par vēlēšanu aktualitāti, kā arī svarīgumu. Iemesls, kādēļ izvēlējamies veidot podkāstu ir tādēļ, ka mūsdienās tie ir iecienīti daudzu cilvēku vidū, tai skaitā mūsu mērķauditorijas-jauniešu vidū, kā arī šajā formātā ir iespēja izpausties un pielietot arī mūsu radošumu. Mēs ar lielu prieku veidojam saturu un esam ļoti gandarīti par mūsu veikto darbu.

Kādēļ ir novērojama izteikta lejupslīde attiecībā pret jauniešu iesaisti politiskajās aprisēs un vēlēšanu procesu iesaistē? Lai pilnvērtīgi atrisinātu šo jautājumu, kopīgi izstrādājām aptauju, kura tika nosūtīta Mārupes Valsts ģimnāzijas 7.-12. klašu skolēniem. Lai gan Latvijā var vēlēt sasniedzot 18 gadu vecumu, mums bija svarīgi uzzināt, vai joprojām ir no vērojama aktivitāte un interese par politiskajiem procesiem un līdzdalību tajos, lai arī cik attiecīgajam respondentam būtu gadu. No ~ 600 aptaujas saņēmējiem, atbildes sniedza 32 skolēni. Jautāti, vai bieži tiek izraisītas sarunas/tiek diskutēts par vēlēšanu procesiem savu tuvinieku lokā, ir novērojams izteikts ‘nē’ atbildes pārsvars, proti, 71,9% atbildēja nē, savukārt, 28,1% atbildēja jā - bieži vien par to tiek runāts. Turpretim, bija vērojams izteikts “jā” atbildes pārsvars jautājumā, vai piedalītos vēlēšanu balsošanas procesā => 84,4% respondentu apstiprināja, ka piedalītos, tomēr 15,6% atbildēja, ka nepiedalītos vēlēšanu balsošanas procesā. Šis ir ļoti svarīgs rādītājs, kas atspoguļo mūsu skolas skolēnu vēlēšanos iesaistīties skolas parlamenta vēlēšanās, ko plānojam īstenot no 2023.gada 1.septembra. Atgriežoties pie problēmjautājuma, pašiem aptaujas saņēmējiem tika uzdots jautājums, kuras ir svarīgas īpašības, savā veidā arī kritēriji, kuriem ir jāpiemīt politiskajām partijām, lai cilvēki būtu pārliecināti par kuru partiju balsot un būtu skaidri saprotams, kāda ir attiecīgās partijas vīzija, ko ir nepieciešams/apsolīts realizēt tuvākajos gados. Respondentu viedokļi atšķiras, bet tajā pat laikā ir ļoti līdzīgi, kā piemēram:

- “Ļoti svarīgi ir nesolīt to, ko nevar izdarīt. Ļoti daudz cilvēku nebalso tieši tāpēc, ka viņi neuzticas tam, ko partija apsolas paveikt”.
- “Svarīgi būtu koncentrēties tieši politiskajai pusei, nevis veltīt lieku laiku un līdzekļus, lai kaut kā noniecinātu vai pavājinātu citas partijas”.
- “Vēlme darīt lietas tautas labā. Cilvēki, kuri kaut ko saprot no politikas vai konkrētās jomas. Cilvēki, kuriem rūp valsts attīstība”.

Izlasot vairākas respondentu atbildes, var secināt, ka ir svarīgi, lai katra Latvijas politiskā partija sastāv no cilvēkiem, kuriem ir vēlme attīstīt valsti, ievēro demokrātiskas valsts pamatlikumus, u.c. Savukārt, runājot par pašu jauniešu iesaisti un iniciatīvas veikšanu attiecībā pret vēlēšanu procesiem un to iesaisti tajos, daži no respondentu viedokļiem ir samērā līdzīgi:

- “Jaunieši nav informēti un paši neinteresējas par partiju dalībniekiem.”
- “Nav interese par politiku. Neuzskata, ka tas ir svarīgi, nevēlas turpināt dzīvi Latvijā”.
- “Ļoti populāra, it īpašu vecu cilvēku starpā, ir ideja, ka no balsošanas nav jēgas. “Ko mana 1 balss mainīs?”, “Nav jau nemaz nekādas jēgas balsot””.
- “Jo process ir bezjēdzīgs. Neatkarīgi no partijas, mērķi ir vienādi - mainīt aktuālas problēmas, bet līdz ko partija tiek ievēlēta, visi solījumi pazūd”.

Kā mēs varam secināt, no respondentu iesniegtajām viedokļa atbildēm uz šo jautājumu, respondentiem ir stingrs redzējums un nostāja attiecībā pret Latvijas politiskajām partijām => kādām tām ir jābūt, kā tām ir jārīkojas, un visbūtiskāk - kā ir jārīkojas Latvijas sabiedrībā esošajiem cilvēkiem, lai viens no otra mācītos nodot svarīgu informāciju par un ap politiskajām norisēm Latvijā, lai katram Latvijas iedzīvotājam būtu pieejama derīga un pārbaudīta informācija, ar kuras palīdzību raisītu izpratni par kuru politisko partiju balsot, lai kopīgi varētu attīstīt Latviju un tās nākotni.

RISINĀJUMI PROBLĒMAI

Viens no ievērojamākajiem Eiropas Parlamenta vēstnieku skolas programmas komandas (turpmāk – Komanda) projektiem, kura mērķis ir viecināt skolēnu augstāku iesaisti viņiem būtisku jautājumu risināšanā, ir skolēnu parlamenta vēlēšanas. Tās tiks rīkotas ik gadu, sākot jau ar 2023. gada septembri.

Skolēnu parlamenta vēlēšanas veicinās skolēnu izpratni par vēlēšanu procesu, kā arī stiprinās un uzlabos skolēnu parlamenta darbību. Skolēniem būs iespēja iesaistīties, kļūstot par īstiem vēlētājiem un ietekmējot to, kurš pārstāvēs viņu intereses skolēnu parlamentā. Savukārt skolēni, kuri vēlēties kandidēt uz vietu parlamentā, izstrādās darbības programmu, kas ļoti precīzi atbildīs īstām partiju vēlēšanām.

Lai saņemtu nepieciešamo materiāl-tehnisko atbalstu vēlēšanu organizēšanai, Komanda kopā ar skolas vadību izstrādāja pieteikumu Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras Jaunatnes politikas valsts programmas izsludinātajam konkursam “Atbalsts izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts” iniciatīvu projektu īstenošanai”. Ar šo Komanda nodrošina, ka Mārupes Valsts ģimnāzijā 2023. - 2024.g. mācību gadā jaunieši tiešā veidā saskarsies un tiks izglītoti par to kā strādā vēlēšanu process – gan kā ir būt aktīvam pilsonim, kas iesaistās vēlēšanās, kā ir piedzīvot priekšvēlēšanu kampaņu un kā ir kandidēt.

Komanda izstrādāja nākamā gada Vēlēšanu komisijas nolikumu, lai būtu droši, ka nākamā gada iepļānotās vēlēšanas ir sistemātiski godīgas, caurskatāmas un pēc iespējas tuvāk dublē nacionālā vai Eiropas Parlamenta vēlēšanas.

Vēlēšanas tiks veidotas pēc proporcionāla vēlēšanu modeļa, kas Skolēnu parlamenta darbu padarīs vēl pārskatāmāku un efektīvāku. Vēlēšanas veicinās skolēnu uzticību parlamentam, jo tas sastāvēs no pašu skolēnu ievēlētiem kandidātiem.

Viena no Komandas prioritātēm bija izveidot platformu, kurā paši Komandas dalībnieki var runāt par sabiedriski nozīmīgām lietām. Šī iemesla dēļ tika izveidots podkāsts ar nosaukumu “Bez Jumtiem” un tika publicēts mūzikas un podkāstu platformā Spotify, lai jaunieši var saklausīt citu jauniešu viedokļus par interesējošām tēmām un sasaistīt ar savu viedokli. No klausītā rodas vēlme arī iesaistīties programmā un paust savu viedokli, veicinot piedalīšanos nodarbībās un runājot par politiku un vēlēšanām. Motivēt jauniešus būt aktīvākiem ne tikai politiskajā nozarē, bet arī ikdienas dzīvē, izmantojot brīvas sarunas stilu, lai tiek saklausīti dažādi viedokļi un veicinātu arī citiem padomāt par diskutēto. Ērta un vienkārša metode kā piesaistīt jauniešu, lai viņi dzird pausto viedokli.

Podkāsta ieraksti ir pieejami (skat. 27.04.2023.):

<https://open.spotify.com/show/6Pu0mcmq5UabiXTu5xCLi5?si=3ef7adfc67da4bad>

Lai veicinātu lielāku jauniešu klausītāju skaitu Komanda ne tikai izstrādāja Instagram profilu (@bez_jumtiem), kas tiek izmantots tikai podkāsta “Bez Jumtiem” jaunumu publicēšanai, bet savā vidē izplatīja Spotify programmas skenējamus kodus, kur ir pieejama tieša saite uz izveidoto podkāstu.

Papildus platformas izveidei, kur jaunieši var veicināt savu pilsonisko līdzdalību viņiem saistošā veidā, trešā podkāsta epizode tika veltīta tikai specifiski vēlēšanu jautājumam.

Spotify kodu izplatīšana Mārupes Valsts ģimnāzijā:

Ir svarīgi skolēnu vidū veicināt izpratni par vēlēšanu procesu un tā nozīmi būtisku lēmumu pieņemšanā. Iesaisti vēlēšanu procesā ir vērtīgi uzsākt jau jaunāko klašu skolēniem, lai brīdī, kad būs jāizpilda savs pilngadīgā pilsoņa pienākums valsts parlamenta vēlēšanās, būtu pārliecība, ne tikai par pašu vēlēšanu procesu, bet arī par tā nozīmīgumu. Mūsaprāt, šī skolēnu pieredze veicinās lielāku pilsoņu iesaisti un līdzdalību vēlēšanu procesā arī nākotnē. Vēlēšanās ir jāpiedalās!